
*Svend Åge Hansen, Vandel Savværk, fortæller fra Vandel
- frit efter hukommelsen*

Historier fra en mark i Vandel

En sjælden gæst

Marken ligger imellem Gamle Åstvej og den nuværende Vandel hal. Den første episode det var en aften, da jeg kom ud og så et mærkeligt syn på den omtalte mark, hvor græsset netop var blevet slået. Jeg løb nu tilbage til min kone og sagde ”Kom ud, kom ud! Der går en mærkelig fugl ovre på kommunens mark!” Ja, den er god med dig. Det er nok bare en fasan. Nej, nej, kom nu ud og se. Og da hun kom ud og så, udbrød hun: ”Jamen, det er jo en stork”. Og det var det. Så vidt jeg ved, har der aldrig før været storke i Vandel. Jeg nåede endog at vise en nabo storken, inden den fløj.

En gal ko

Da jeg var en mindre dreng, og de store drenge i byen byggede modellflyvere, var de taget op til omtalte mark for at afprøve disse. En af modellflyverne landede i en højspændingsledning og hængte sig fast. De store knægte ville nu rage den ned med en lang kæp. De efterlod nu den øvrige luftflåde på marken og satte manufakturhandlerens ældste dreng, Mogens Andersen, til at passe på dem imens. Han var dog mere interesseret i at se, om det lykkedes at redde den havarerede modellflyver, end i at passe på de på jorden liggende modellflyvere. Han havde nemlig glemt at se efter, og pludselig, da han vendte sig om, var alle køerne inde fra gården blevet færdigmalket og lukket ud i indhegningen. Disse køer gik nu rundt og trampede på modellflyverne. Han blev først bange og senere forskrækket og gav sig nu til genne køerne bort. Han havde dog ikke taget højde for den store tyr, som også var lukket ud i indhegningen. Den var som bekendt ret aggressiv og nærmede sig fnysende den nu knap så modige vagtpost. Da tyren angreb, sprang han derfor hurtigt hen til hegnet og kastede sig ud igennem dette. Jeg og Mogens’ lillebror Knud stod udenfor og betragtede dette sceneri. Da storebroderen returnerede gennem hegnet udbrød lillebror Knud nu højlydt: ”Sier, han er ræj for en ko!” (”Se han er bange for en ko!”)

En nødlanding

Engang i trediverne - ca. midt i trediverne – da en dansk militærflyver skulle flyve fra Sjælland til Esbjerg (da var det en sensation med et fly i Vandel. Senere blev det ganske almindeligt under krigen, da Vandel Flyveplads kom til), havde man ikke taget i betragtning, at der var stærk blæst fra Vest. Da man nu kom til Vandel med tankene tomme, måtte man nødlande på den omtalte mark.

Jeg har senere talt med den tidligere søn på gården, og han fortalte, at da han var en lille dreng og det var i middagslurens tid, da hørte han oppe fra marken en lyd, som mindede ham om en selvbinder. Han tænkte nu: ”Hvem kører dog med selvbinder nu!” Pludselig dukkede der en mand op i en kedeldragt og en flyverhjelme og præsenterede sig som pilot. Da hans mor netop lå og sov til middag løb han ind og råbte ”Mor, mor. Der er en pilot!” ”Sludder og vrøvl, udbrød moren lettere irriteret over at blive forstyrret i middagsluren. Men da piloten stak hovedet indenfor og spurgte, om han kunne låne en telefon, blev hun hurtigt overbevist.

Flyveren stod nu oppe på marken med tomme tanke, og da man kom derop, var der allerede sort af mennesker, som var stimlet sammen fra det nærmeste opland. Man sendte nu bud efter en kanister Esso-benzin, som man fik fra den lokale købmand, og hældte dem på tanken. Man udnævnte så to vingeholdere. Dette var mekaniker Carl Vilhelmsen og murer Albert Laursen. Disse to skulle ikke hjælpe med at skubbe på flyveren; men derimod holde igen, så man opnåede en vis effekt, inden man startede.

Flyveren kom så godt nok i luften, og steg til vejrs mod vest; men man havde ikke taget højde for at ovre, hvor den nuværende Vandel hal ligger, var der på den tid en høj tæt tjørnehæk. Flyveren havde ikke fået højde nok på, da den passerede hækken, og landingshjulene greb nu fat i hækken, og flyveren gik på næsen og brækkede over i to stykker. De to piloter kunne kravle uskadte ud, lettere forturnet. Flyveren blev senere skilt ad i mindre stykker og blev afhentet på en lastbil.

Den trods alt lykkelige afslutning på to russiske krigsfangers flugt

Under første verdenskrig flygtede to russiske krigsfanger fra en fangelejr i det nuværende Sønderjylland nordpå. De vadede over adskillige åer. De gik om natten, og gemte sig om dagen i forskellige skove og lader. De levede af hvad de fandt, kartofler, roer og måske plyndrede de et hønsehus i ny og næ for æg. På denne måde bevægede de sig nordpå op gennem Jylland. Da de ikke vidste nøjagtig, hvor grænsen lå, fortsatte de deres færd nordpå.

En dag, da den unge pige på Lindegården, som den føromtalte mark tilhørte, var på vej ud ad markvejen for at hente køerne hjem, kiggede hun tilfældigvis ind i en lade, som lå for enden af, hvor den nuværende Vandel hal slutter. Her så hun lige et glimt af to forskrækkede og meget forkomne ansigter. Hun gik nu sporenstregs hjem til gården og fortalte madmor, hvad hun havde set. Hun gik nu med pigen op til laden og ganske rigtigt: Der gemte sig her de føromtalte to russiske flygtninge. De var på deres vandring kommet et godt stykke over grænsen; men det vidste de ikke, og de turde derfor ikke komme frem.

Madmor sendte nu pigen hjem til gården og bad hende at tage det store Dannebrog's flag med tilbage. Da hun nu foldede det ud og holdt det op, kom de to flygtninge frem fra deres skjul og kom ned på gården, hvor de blev beværtet og blev vasket. De blev senere interneret og sendt tilbage til Rusland efter krigens ophør.

Der kunne sikkert fortælles lignende fortællinger om andre steder i Vandel; men disse historier er om marken mellem Gamle Åstvej og den nuværende Vandel hal.